

Фосфід цинку заборонили в Україні!

Повною перемогою завершилася всеукраїнська кампанія громадських природоохоронних організацій щодо зняття з державної реєстрації фосфіду цинку та його повної заборони в Україні — 5 грудня 2013 р. міністр екології та природних ресурсів О. Проскураков підписав Наказ про скасування державної реєстрації пестициду фосфіду цинку та всіх його препаративних форм, що означає його повну й остаточну заборону в Україні. До цього активісти вже добилися заборони на імпорту фосфіду цинку в Україну й заборони на його роздрібний продаж в Україні.

Близько двох років тривала складна боротьба громадської організації, зокрема, Українського товариства охорони птахів, Київського еколого-культурного центру, «Екоправо-Київ», Асоціації зоозахисних організацій України, Дружини охорони природи «Зелене майбутнє», Всеукраїнської екологічної ліги й «Зеленого фронту» проти Мінприроди України, інших відомств за повну заборону застосування в Україні всіх препаратів із вмістом фосфіду цинку в Україні. За цей час було організовано чотири пікети, два круглі столи, п'ять прес-конференцій, виграно два суди, відправлено в різні інстанції понад 100 листів.

Фосфід цинку, який застосовують для боротьби зі шкідниками на полях під різними торговими назвами, завдає величезних екологічних збитків, отруюючи в великих кількостях нецільові види тварин, а його токсичність зберігається роками. Видзьобуючи отруєне зерно, а щоб отруїтися птахові достатньо з'їсти до 10-15 зерен, гинуть різні зерноїдні й комахоїдні птахи, що належать до горобиних і куроподібних. При поїданні отруєних гризунів і птахів відбувається вторинне отруєння й гинуть хижі птахи й ссавці. До вразливих видів належать такі рідкісні види як лежень, кульон великий, дерихвіст степовий, дрохва, хохітва, підорлики малий і великий, орел степовий, луні лучний і степовий, журавлі сірий і степовий, казарка червоновола, гуска мала, канюк степовий, шуліки чорний і рудий, могильник, а також загальнопоширені види птахів:

гуси, куріпки, фазани, мартини, лелеки, чаплі, деркач, голуби, граки, ворони, галки, зяблики, в'юрки, вівсянки, горобці, жайворонки тощо.

Посмітюха Фото Anastasio Leventis

«Від застосування фосфіду цинку гине понад 100 видів диких тварин, у першу чергу тих, що мешкають у степах — хом'яки, полівки, ховрахи (з яких близько 50 видів занесені в Червону книгу України), а також домашні й сільськогосподарські тварини. Фосфід цинку негативно впливає на рибу, ґрунт, отрує річки. Особливо від нього страждають малі річки, які течуть через сільгоспугіддя. Догхантери, особливо в невеликих містах і селах активно застосовують фосфід цинку (так звана щуряча отрута) для отруєння безпритульних бродячих собак. Нерідко трапляються випадки, коли голубоводи-браконьєри застосовують цю отруту для отруєння хижих птахів. Фосфід цинку заборонено використовувати в наших сусідів — у Польщі, Росії, Білорусі, а також у багатьох країнах Євросоюзу,» — повідомляє Володимира Борейко, директор Київського еколого-культурного центру.

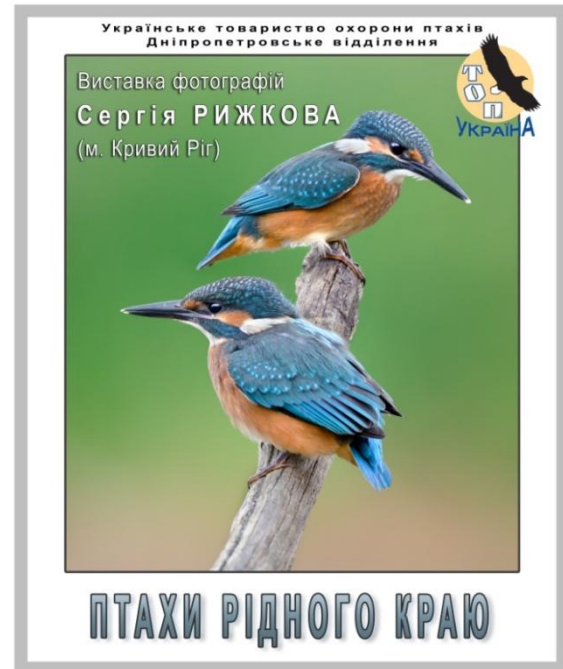
НОВИНИ З ОСЕРЕДКІВ ТОП

ВІДКРИТО ВИСТАВКУ

«Птахи рідного краю» — таку назву має виставка члена ТОП Сергія Рижкова — фотомайстра з Кривого Рогу, яка на початку грудня завдяки фінансовій підтримці Товариства відкрилася в Дніпропетровську, в приміщенні Інституту «Дніпродіпроводгосп».

Увазі відвідувачів запропоновано 25 фотознімків українських птахів від вівчарика-ковалика до кулика-довгонога. Ця виставка —

перша ластівка — наразі йдуть перемовини про організацію в Дніпропетровську більш масштабної презентації творчості місцевих фотографів-анімалістів, що, безперечно, сприятиме поширенню знань про птахів і формуванню спільноти аматорів-птахолюбів.

МІСЦЕ ТА ЧАС ЗУСТРІЧІ ЗАЛИШАЮТЬСЯ НЕЗМІННИМИ

Фото Віктора ВОЛОШИНА

Традиційна зустріч бьордвотчерів Дніпропетровщини відбулася біля греблі Дніпродзержинської ГЕС 22 грудня. У цей день ми вітали свого колегу Пола Бредбієра з черговим днем народження, насолоджувалися спілкуванням на лоні природи, не забували і про милих нашому серцю птахів.

На зустріч прибули 10 зачарованих птахами побратими з Дніпропетровська, Кривого Рогу, Верхньодніпровська, Верхівцевого та Кудашівки. Короткий зимовий день вмів у себе класичний бьордвотчинг — вдалося поспостерігати 15 видів птахів, серед яких сапсан, мартин каспійський, чорнь червонодзьоба, а також привітання іменника з врученням подарунку — похідного рюкзака, юшку з димком. Оригінальний подарунок, авторський альбом «Кулики Дніпропетровського регіону», презентував імениннику Сергій Рижков. Учасники зустрічі поділилися своїми набутками за рік, що минає, обговорили й узгодили плани дій на майбутнє. Родзинкою зустрічі стало вручення підготовлених Віктором Волошиним дипломів учасникам дійства в гумористичних номінаціях.

Петро ЧЕГОРКА
голова Дніпропетровського осередку ТОП

«Платформінг»

Саме так жартома ми з друзями-орнітологами назвали свою листопадovu роботу зі встановлення гніздових платформ для денних хижаків, зокрема, канюка, підорликів, яструба великого, шуліки чорного, в Яворівському національному природному парку. Втім про це краще розповість невеличке відео, яке можна переглянути тут: «[Платформінг](#)».

Андрій КОХАЛИК
Львівський осередок ТОП

АКЦІЇ ТА КОНКУРСИ

Володар повітря серпокрилець чорний — птах 2014 року

Українське товариство охорони птахів проголошує 2014-й роком серпокрильця чорного й запрошує до спостережень за видом у природі.

Фото Artur Tabor

Первинними середовищами існування серпокрильця чорного були скелі, стрімчаки, урвисті береги річок (де птахи оселялися в щілинах) і пустоти (зокрема й дупла, зроблені дятлами). У наш час серпокрильці заселяють переважно міста і містечка, зокрема райони з кількоповерховою забудовою — свої гнізда вони роблять у стінах будинків, так само освоюючи різноманітні щілини й отвори. Нині розмір популяції виду в Європі оцінено в межах від 7 до 17 млн. гніздових пар.

Серпокрильці чорні повністю пристосовані до життя в повітрі й проводять його переважно в польоті. На крилах вони здатні жититися, пити воду, спарюватися й збирати будівельний матеріал для гнізда. Пристосування виду до польоту вражає: довгі, але вузькі крила перетворюють його на швидкого та влучного мисливця на свою здобич — літаючих комах і павуків. Серпокрилець чорний розвиває найвищу швидкість у польоті — до 320 км/год.

Живляться серпокрильці «повітряним планктоном», що складається з дрібних комах і павуків, достатньо легких, аби повітряні течії піднімали їх високо вгору. Птахи ловлять більшість комах на великій швидкості. Широко відкритий рот функціонує як труба для ловлі комах. Під час годівлі потомства упіймані комахи зберігаються в горловому мішечку.

У серпні серпокрильці залишають європейські терени, щоб перезимувати в Африці. Повертаються в квітні-травні, а гніздування триває з травня по липень. У найкоротший сезон розмноження пара виводить тільки одне покоління пташенят. Незабаром після цього молодь здійснює тривалий переліт до Африки. В Африці вони переміщуються за дощами, щоб мати переваги від швидких змін у популяціях

комах. Молоді птахи повертаються на гніздові території, проте деякі залишаються в Африці. Полишаючи гніздо, серпокрильці чорні значно в меншій кількості, ніж інші види, гинуть у перший рік.

Усім охочим пропонуємо в 2014 році долучитися до акції «Птах року» й провести власні спостереження за серпокрильцем чорним у своїй місцевості. А в ході спостережень з'ясувати: де і як мешкає птах, де влаштовує гнізда, хто його сусіди і вороги під час гніздування, які особливості поведінки й життя притаманні видові в природі тощо.

Українське товариство охорони птахів разом із Національним еколого-натуралістичним центром оголошує також про проведення серед школярів Всеукраїнської акції «Серпокрилець чорний — птах 2014 року». Протягом року чекаємо на ваші спостереження, розповіді про заходи, які ви проведете в школі чи гуртку — конкурси, лекції, випуск стінгазет, листівок тощо; а також оповідання, казки, вірші про серпокрильця чорного, написані та придумані вами самостійно чи разом із учителями чи батьками, малюнки та фоторепортажі, що ілюструють вашу роботу та птаха нинішнього року.

Роботи з поміткою «Птах року» надсилайте до 15 листопада 2014 року на адресу: Українське товариство охорони птахів, а/с 33, м. Київ, 01103 або електронну пошту uspb@birdlife.org.ua

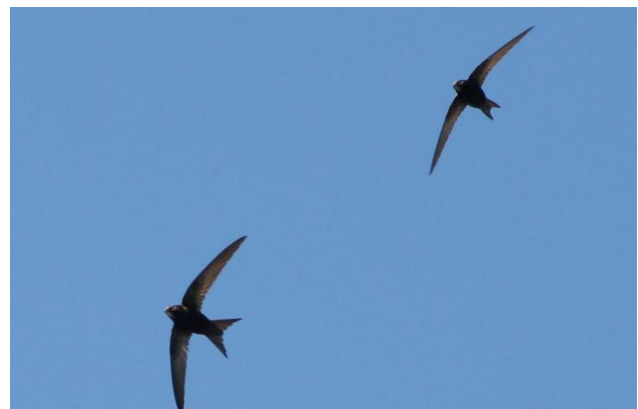

Фото Paulina Skoczylas

НОВИНИ BIRDLIFE INTERNATIONAL

Partnership for
nature and **people**

Ми розширюємо межі

Ліс Гола на кордоні Сьєра Леоне та Ліберії Фото D Zeller/RSPB

Партнерство BirdLife уже давно визнало, що робота з охорони птахів чинить позитивний вплив на інше біорізноманіття, а також на громади, котрі залежать від природних ресурсів і екосистемних послуг, наданих територіями, важливими для птахів (IBA територіями).

Як перша в світі міжнародна природоохоронна організація BirdLife також став піонером у роботі на перетині кордонів держав, програм і культур задля досягнення природоохоронних цілей.

У 2013 році партнери BirdLife у Сьєра Леоне (CSSL) і Ліберії (SCNL) за підтримки RSPB і VBN (партнери BirdLife в Великобританії та Нідерландах) продовжували збереження останніх великих залишків західноафриканських лісів Верхньої Гвінеї. Національний парк

Гола в Ліберії було об'єднано з національним парком дощових лісів Гола в Сьєра Ліоне і додатковими лісовими коридорами в межах нового Транскордонного парку, що охоронятиме тепер понад 2 тис. кв. км лісів.

Місцеві громади, котрі мешкають по обидва боки кордону, вже отримують переваги з появи нових робочих місць і вищої безпеки добробуту, а також тісно залучені до демаркації та охорони парку. Партнерство BirdLife створило 80 громадських груп, які вестимуть господарювання на основі сталого підходу й покінчать із такими негативними явищами, як полювання на диких тварин і підсично-вогневе землеробство. Сорок жіночих груп у регіоні отримали мікро-позики для ведення бізнесу, зокрема на виробництво продуктів харчування й побутових товарів.

NABU — партнер BirdLife у Німеччині з 1990-х років очолює роботу з охорони сніжного барса в Киргизстані. У вересні 2013 року тварину зафіксувала одна з 18 камер, що встановлені NABU в горах Тянь-Шаню. Фото тварини опублікували напередодні зустрічі 12 країн, що є ареалом існування виду, в Бішкеку на Глобальному форумі з охорони сніжного барса. Велика заслуга в започаткуванні та організації форуму належить саме NABU. Результатом зустрічі є низка міжнародних угод, планів дій і цільове фінансування на збереження снігового барса.

У рамках свого проекту «Степове біорізноманіття» Українське товариство охорони птахів (партнер BirdLife в Україні) заселило десять сайгаків — вид, що є зникаючим, і п'ять куланів у вольєр, споруджений у національному природному парку «Чарівна Гавань». Випасаючись і сприяючи розповсюдженню насіння

на деградованій ділянці степу, ці великі копитні допомагатимуть відновленню степової екосистеми.

Партнер BirdLife у Кенії, Ефіопське природоохоронне товариство та BirdLife Південна Африка в 2013 році завершили проект, метою якого було поліпшення добробуту місцевих громад шляхом сталого використання біорізноманіття та природних ресурсів. Проект було зосереджено на 6 територіях у Кенії, Ефіопії та Південній Африці, що є важливими місцями існування глобально вразливих видів птахів ткачика Голанда *Ploceus golangi* і погонича білокрилого ефіопського *Sarothrura ayresi*. До завершення проекту змогла відновитися природна рослинність, використання природної продукції, зокрема деревини й папірису,

набуло більш сталої практики, життєзабезпечення стало більш безпечним, а також поліпшився загальний дохід місцевих мешканців. Окрім впливу на місцевий добробут і вигод для біорізноманіття, проекту вдалося вплинути на державну політику на національному й міжнародному рівнях.

Проект BirdLife «Життя на межі» також змінює сприйняття того, що Партнерство піклується тільки птахами. «Життя на межі» очолює VBN (партнер BirdLife у Нідерландах) і працює спільно з організаціями, що діють на рівні громад, місцевими природоохоронними групами та іншими агентствами для сповільнення деградації природних середовищ існування в регіоні

Сахель, що розташований південніше Сахари. З моменту свого започаткування, проект впровадив різноманітні форми поліпшення добробуту на дев'яти територіях у Буркіна-Фасо, Мавританії й Нігерії. Серед останніх досягнень проекту — нові свердловини, що дають чисту, прісну воду громадам, які мешкають навколо двох ІВА територій у Буркіна-Фасо.

Робота Партнерства BirdLife виходить далеко за межі охорони птахів, приносячи користь природі й людям, і далеко за межі сьогодення, впливаючи на майбутнє.

Джерело [BirdLife International](http://www.birdlife.org)

***

ОРНІТОЛОГІЧНА СТЕЖКА НА ДЕСНІ

Орнітологічна стежка «Боровичанка» з'явилася в національному природному парку «Деснянсько-Старогутський» (Сумська обл.), яка демонструє природні особливості заплави Десни.

Стежка об'єднує різні природні біотопи, які можуть населяти численні птахи, а також зупинятися тут під час міграцій. Саме такі біотопи і стали точками розповіді на стежці: хвойний ліс, озеро, ріка, піщаний берег Десни, болото з кущовою рослинністю і заплавна лука.

На стежці споруджено вежу для спостережень за птахами, звідки зручно споглядати за птахами в осінню та весняну міграції. Саме тут перетинаються два міграційних коридори — Дніпровський і Поліський. Тому в

заплаві зупиняються під час міграцій великі зграї качок, гусей, мартинів. Також чимало тут лелек, чапель, денних хижих та інших птахів.

Відвідавши цю стежку можна не тільки побачити та почути велику кількість птахів, але і сфотографувати їх, зібрати матеріал для наукових досліджень. Така стежка зможе привернути увагу любителів природи до орнітологічного туризму.

Джерело: <http://nppds.narod.ru/>

